

закладів; збагатити педагогічний досвід працівників освіти інтернатних установ шляхом практичного застосування напрацювань М. Андрієвського.

Література

1. Про оголошення Постанови Кабінету Міністрів України від 14.06.2000 № 946 «Про затвердження Положення про загальноосвітній навчальний заклад»: Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – Київ: Педагогічна преса. – 2001. – № 6. – С. 3–20.
2. Методика виховної роботи в школі-інтернаті [за ред. С. А. Литвинова і М. М. Миронова]. – Київ: Радянська школа, 1963. – 224 с.
3. Андрієвський М. К., Павелко В. В. Использование педагогического наследия А. С. Макаренко в практике работы школы-интерната: [Текст] / М. К. Андрієвський, В. В. Павелко // А. С. Макаренко и Полтавщина: тезисы докладов и сообщений областной научно-практической конференции – Полтава: Изд-во «Полтава», 1986. – 160 с.
4. Андрієвський М. К., Павелко В. В. Прилучення до життя / М. К. Андрієвський, В. В. Павелко. – Київ: Політвидав України, 1979. – 102 с.
5. Андрієвський М. К. Інформація про наслідки роботи Гадяцької школи-інтернату за III чверть 1961-1962 навчального року // Державний архів Полтавської області. – Ф. Р 4298. – Оп. 1. – С. 703. – Ар. 25.
6. Андрієвський М. К. Плекаєм парость молодю / М. К. Андрієвський // Радянська освіта. – 1981. – № 11. – С. 1.
7. Кривонос І. Роботу кожного – на уровень лучших. Из опыта Гадячской школы-интерната Полтавской области / И. Кривонос, М. Павлий, Н. Тарасевич, Е. Петренко // Народное образование. – 1975. – № 9. – С. 75–80.
8. Кривонос І. Урок директора / І. Кривонос, Н. Тарасевич // Радянська освіта. – 1974. – № 42. – С. 1.
9. Спогади про Сухомлинського / [упоряд. С. П. Заволока]. – Київ: Радянська школа, 1990. – 223 с.
10. Народом призванные: [Книга интервью]. – Харьков: Прапор, 1982. – 175 с.
11. Беседа В. М., Галушка Н. А., Кущенко А. Л., Беседа О. Г. Історія Гадяцької школи-інтернату / В. М. Беседа, Н. А. Галушка, А. Л. Кущенко, О. Г. Беседа. – Гадяч: Вид-во «Гадяч», 2008. – 136 с.

Стаття надійшла до редакції 15.11.2010 р.

УДК 378.4+37.01:51

Сапожников С. В.

викладач

РВНЗ «Кримський гуманітарний університет»

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ГРЕЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ ЯК КРАЇНИ – ЧЛЕНА ЧОРНОМОРСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО СПІВТОВАРИСТВА

У статті розглядається процес становлення і розвитку системи вищої педагогічної освіти Грецької Республіки як країни – члена Чорноморського економічного співтовариства.

Ключові слова: *вища педагогічна освіта, підготовка вчителів, педагогічні кадри, система.*

В статье рассматривается процесс становления и развития системы высшего педагогического образования Греческой Республики как страны-члена Черноморского экономического сотрудничества.

Ключевые слова: высшее педагогическое образование, подготовка учителей, педагогические кадры, система.

The article considers the process of becoming and development of high pedagogical education's system in Republic of Greece as the country-member of the Black Sea economical cooperation.

Key words: high pedagogical education, teachers' training, pedagogical staff, system.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку людського співтовариства у сфері педагогічної освіти в країнах Чорноморського економічного співтовариства відбуваються значні зміни – здійснюється оновлення всіх структур її національних систем, модернізуються зміст і методи підготовки вчителів, розвиваються нові форми і зв'язки між професійною підготовкою вчителя і школою. Зазначимо, що Чорноморське економічне співтовариство (ЧЕС) було утворене у 1992 р. з метою координації економічного і політичного розвитку країн Чорноморського басейну, членами якого є 11 країн – Україна, Румунія, Росія, Болгарія, Грузія, Туреччина, Молдова, Греція, Вірменія, Азербайджан та Албанія. Штаб-квартира розташована у місті Стамбул (Туреччина). В умовах подальшої інтеграції України в європейське співтовариство посилюються взаємозв'язки і взаємодія між національними системами підготовки вчителів різних країн. У 90-х роках минулого сторіччя у зв'язку з розвитком єдиного європейського освітнього простору міжнародний педагогічний лексикон доповнюється новим феноменом «Європейський вимір в освіті» (European Dimension in Education). Це пов'язано з планомірним упровадженням кожною країною власної стратегії відновлення педагогічної освіти і тут не можна не враховувати вплив країн Чорноморського регіону на освітні процеси, що відбуваються в Україні.

Аналіз останніх досліджень. Наукове дослідження вищезазначених процесів є актуальним завданням у світлі перспектив інтеграції України у загальноєвропейський освітній простір. Теорія і практика зарубіжного освітнього процесу стала предметом наукового пошуку провідних українських науковців (Н. Абашкіної, Г. Алексевич, О. Олексюка, Г. Єгорова, О. Ковязіної, Л. Латун, Б. Мельниченка, Є. Москаленко, О. Овчарук, О. Рибак, Г. В. Степенко, І. Тараненко, І. Фольварочного, О. Глузмана, Л. Пуховської, Т. Панського, В. Вдовенко, В. Семілетко, Г. Воронки, Т. Осадчої, Т. Кошманової та ін.). Проблеми історії, філософії і теорії вищої педагогічної освіти в Україні і за кордоном висвітлено у працях С. Гончаренко, І. Зязюна, Н. Ладижець, В. Лугового, В. Майбороди, Н. Ничкало, Ф. Панаціна, З. Равкіна, Ш. Чанбарісова, В. Шадрікова, І. Яковлева, М. Ярмаченко,

Б. Вульфсона, С. Головка, В. Кемія, Н. Лізунова, З. Малькова, І. Марцін-ковського, М. Нікандрова, Л. Пуховської, Т. Яркіної, Т. Кошманової та ін.

Так, проблема підготовки педагогічних кадрів у країнах Чорноморського регіону у другій половині ХХ – на початку ХХІ століття тривалий час залишалися поза увагою провідних учених, що і обумовило наш науковий інтерес.

Метою статті є висвітлення процесу становлення і розвитку сучасної системи вищої педагогічної освіти Грецької Республіки як країни-члена Чорноморського економічного співтовариства.

Згідно мети було поставлено таке **завдання**: проаналізувати процес становлення сучасної системи вищої педагогічної освіти Грецької Республіки як країни-члена Чорноморського економічного співтовариства, висвітлити основні напрями реформ.

Виклад основного матеріалу. Стрімкий розвиток глобалізаційних та інтеграційних процесів на початку ХХІ століття ставить перед системою вищої педагогічної освіти нові виклики. Розвиток науки, економіки, інтенсифікація зовнішньоекономічних, політичних і культурних зв'язків між країнами, прагнення до виведення всіх сфер людської діяльності на більш високий рівень – усе це веде до необхідності підготовки фахівців гранично нового, іншого рівня, що сполучать у собі як глибокі теоретичні, так і практичні знання, що вміють професійно використовувати свої уміння на благо сучасного суспільства на рівні кращих світових стандартів.

Щодо Грецької Республіки, то дана країна посідає особливе місце у світовому освітньому просторі і саме завдяки своєму специфічному економічному та політичному розвитку, у галузі освіти також представляє суттєвий інтерес для дослідників. За своїм географічним положенням Грецька Республіка розташована у Південно-Східній Європі. Загальна площа країни складає 131,9 тис. км². Населення 10,9 млн. чоловік. Державна мова – грецька. Столиця – Афіни. Міське населення – 65 %. Глава держави – президент. Вищим законодавчим органом влади є однопалатний парламент. За економічними характеристиками Греція належить до середньорозвинених країн. Провідні галузі економіки – сільське господарство, легка і гірничо-видобувна промисловість. Висока зайнятість населення у невиробничій сфері (50 % ВВП). ВВП на душу населення складає 6000 \$ [2, с. 142].

Окрім цього, Україну та Грецію об'єднують давні культурні зв'язки, які беруть свій початок ще з доби античності, коли на території сучасної України були засновані грецькі колонії (Ольвія, Херсонес, Пантікапей тощо). Вищезазначені грецькі держави-поліси, залишаючись органічною частиною античної цивілізації, жили і розвивались у тісній взаємодії з місцевим населенням і справляли відчутний вплив на його духовний та історичний розвиток. Відсіль і різноманітність культурних зв'язків після прийняття Київською Руссю християнства саме у його греко-римському варіанті.

Можна навести ще багато прикладів тісної взаємодії України та Греції протягом усього історичного розвитку цих двох держав [3, с 4].

Вища освіта у Греції існує з перших років становлення нової грецької держави (1821-1829 р.). З 1824 р., коли розгорнулася у 1821 р. визвольна боротьба проти чотирьохсотрічного турецького ярма. Саме тоді історія Греції зробила новий виток, коли на звільнених землях почали відроджувалися перші класи і школи, розпочалося становлення нової вільної держави. Таким чином, виникли передумови для розвитку нової системи освіти у Греції та її розподілу на три ступіні: початкова школа (δημοτικό), середня школа (λύκειο) і університет (πανεπιστήμιο). Однак офіційно вища університетська освіта у Греції була визнана лише 22 березня 1833 р. У 1837 р. був заснований перший грецький університет, що знаходився у місті Афіни. З 1862 р. він стає «Національним університетом м. Афіни», у якому функціонують чотири факультети: теологічний, медичний, юридичний і філософський, на якому вивчалися також і природничі науки.

Сучасна «карта вищої освіти Греції» сьогодні нараховує 14 вищих навчальних закладів, з них 2 (Афінський і Салонікський університети) є університетами з найбільш розвиненим науково-дослідним потенціалом, 4 (університети Патр, Янніни, Фракії і Криту) з помірним рівнем освіти, 2 (Афінський політехнічний і Вища Індустріальна Школа Пірея) вищі навчальні заклади винятково індустріального напрямку і 6 незалежних університетів.

Система вищої освіти Греції децентралізована. Вища освіта включає два сектори: університетський та професійно-технічний. Конституція Греції надає університетам повну автономію та академічну свободу. Протягом останніх років у Греції збільшилася кількість студентів вищих навчальних закладів (1993 р. – 42 тис. студентів, 2002 р. – 83 тис. студентів.) [3, с. 142].

Греція бере участь у міжнародних порівняннях якості мовної, природничо-наукової та математичної грамотності PISA (PISA-2000 та PISA-2003). За результатами вищезазначених акцій рівень природничо-наукової та математичної грамотності греків має статистично незначну різницю порівняно з 2000 р.: 32-е та 30-е місце серед 40 країн-учасниць. Зазначимо, що Грецька Республіка ще у 1999 року приєдналася до Болонського процесу.

Сьогодні управління освітою здійснюється Міністерством освіти, науки та релігій. До основних його завдань належить оцінювання педагогічних потреб, визначення цілей і завдань освіти, розробка законодавчої бази освітніх програм, координація освітніх потреб та послуг шкіл, надання їм фінансової підтримки. Контроль за навчальними закладами здійснюється також іншими міністерствами, а саме: Міністерство національної оборони контролює 9 шкіл для офіцерів 3-х бойових підрозділів; Міністерство розвитку – 8 шкіл техніки готельного обслуговування та кулінарії, Міністерство сільського господарства – 13 професійних та сільськогосподарських шкіл, Міністерство культури – вищі школи мистецтва танцю та драми; державні та приватні освітні заклади для навчання музичному, драматич-

ному, кінематографічному та телевізійному мистецтву; Міністерство громадського порядку – поліцейську та пожежну академії; Міністерство торговельного флоту – морські комерційні академії, школи для кадетів портової охорони тощо [2, с. 143].

Університети та інші вищі навчальні заклади юридично автономні, але вони перебувають під державним наглядом. Їх автономія переважно стосується їх прав.

Ю. Короткова стверджує, що професійну підготовку вчителя початкових класів у сучасній Греції у країні здійснювали такі типи навчальних закладів: [3, с. 58]

1) до 1991 року – педагогічні академії;

2) з 1984 року і дотепер – університетські педагогічні відділення.

Тобто в період з 1984 по 1991 роки підготовка вчителя початкових класів здійснювалась у двох різних типах навчального закладу. Цей період співіснування педагогічних академії та педагогічних відділень початкової освіти був єдиним в історії розвитку педагогічної освіти вчителів початкових класів у Греції.

Слід зазначити, що сьогодні загальними вимогами до відбору осіб для отримання педагогічної освіти є громадянство Грецької Республіки, добре знання грецької мови та моральна чистота (відсутність у картках поліції та ін.). Специфічними вимогами до відбору осіб для отримання педагогічної освіти є повна середня освіта та відповідним чином складені вступні іспити.

Щодо педагогічних академії, то навчання в них тривало протягом двох років. Основними умовами вступу до цих закладів освіти було свідоцтво про закінчення ліцею, громадянство Греції, задовільний стан здоров'я. Набір абітурієнтів здійснювався без вступних іспитів на основі середнього балу свідоцтва про закінчення ліцею. Академічний рік починався 1 вересня і закінчувався 31 серпня наступного року; навчальний рік починався 10 вересня і закінчувався 30 червня наступного року; викладання навчальних дисциплін починалося 1 жовтня і закінчувалося 20 травня наступного року.

Як зазначає дослідниця прийняття Закону № 1268 від 16 липня 1982 року «Про структуру і діяльність вищих навчальних закладів», який був доповнений Законом № 2083 від 1992 року «Модернізація вищої освіти», мало важливе значення не тільки для педагогічної освіти вчителя початкових класів, а й для усієї системи вищої освіти у країні. Так, стаття 46 вищезазначеного закону проголошувала створення при вищих навчальних закладах педагогічних відділень початкової освіти і педагогічних відділень дошкільного виховання з терміном навчання – вісім семестрів

На основі статей 4 і 5 були створені: Національна Академія Наук та Національна Рада вищої освіти. У коло обов'язків Національної Академії Наук входить: розробка стандартів вищої та післядипломної освіти, розро-

бка критеріїв оцінювання викладацької й дослідницької діяльності членів професорсько-викладацького складу, складання каталогу найбільш поважних наукових вітчизняних та зарубіжних періодичних видань, а також збір матеріалів міжнародних конференцій. Національна Рада вищої освіти займається питаннями створення та ліквідації вищих навчальних закладів, організації діяльності вищих навчальних закладів, вивчає проблеми професійної орієнтації молоді та оптимального використання наукового потенціалу країни, визначає пріоритетні напрями наукових досліджень, забезпечує скоординовану роботу університетів у галузі післядипломної освіти [6, с. 546-549].

Стаття 11 Закону № 1286 від 1982 року внутрішню структуру вищих навчальних закладів визначає таким чином.

Вищим адміністративним органом кожного вищого навчального закладу є Синкліт, до складу якого входять: ректор, два проректори, декани факультетів; один представник від професорсько-викладацького складу кожного відділення, який обирається терміном на два роки; один представник від студентів кожного відділення; один представник від спеціального викладацького персоналу; один представник від штату управління; один представник від спеціального технічно-управлінського персоналу; п'ять представників від студентів магістратури, що навчаються за особливими магістерськими стипендіями.

Ректорська рада (ректорат) складається з ректора, двох проректорів, декана факультету післядипломної освіти, одного представника від студентів і одного представника від штабу управління як референта. Члени ректорської ради обираються терміном на три роки [6, с. 555-556].

Кожний вищий навчальний заклад складається з факультетів, які об'єднують відповідні відділення. Останні, у свою чергу, складаються з кафедр.

Щодо педагогічних відділень початкової освіти, то на основі статті 46 Закону № 1268 від 1982 року та Президентського Указу № 320 від 1983 року були створені ПВПО при шести університетах країни: Афіньському, Салонікському, Патрському, Янінському, Фракійському та Критському. Ці відділення були засновані у містах, де знаходилась резиденція університету. Так, педагогічне відділення Фракійського університету розпочинало свою діяльність у м. Александрополь, а Критського – у м. Ретимнон [6, с. 597]. Однак кількість педагогічних відділень початкової освіти збільшилася до восьми у 1984 році після створення відділення у м. Волос (Фессалійський університет) і на острові Родос (Егейський університет), а зі створенням у 1989 відділення у м. Флорина (Салонікський університет ім. Арістотеля) – до дев'яти. Така кількість збереглася і дотепер [6, с. 79].

Деякі педагогічні відділення початкової освіти разом з педагогічними відділеннями дошкільної освіти (ПВДО) утворили нові факультети. Так, ПВПО Патрського університету разом з ПВДО та театральним відді-

ленням утворили факультет гуманітарних та соціальних наук. ПВПО та ПВДО Салонікського університету об'єднались у педагогічний факультет. Так само ПВПО та ПВДО Салонікського університету з філіалом у м. Флорини об'єднались у педагогічний факультет. ПВПО разом з ПВДО Критського університету з філіалом у м. Ретимнон утворили факультет наук про виховання. ПВПО, ПВДО та відділення спеціального виховання Фессалійського університету з філіалом у м. Волос утворили факультет гуманітарних наук.

Педагогічні відділення початкової освіти Афінського, Янінського, Фракійського (філіал у м. Александрополь) та Егейського (філіал на острові Родос) університетів функціонували як незалежні університетські відділення.

Стаття 2 Президентського Указу № 320 від 1983 року «Організація і діяльність педагогічних відділень вищих навчальних закладів» так визначала мету новостворених педагогічних відділень початкової освіти:

а) плекати і розвивати педагогічні науки шляхом дослідницької та викладацької діяльності;

б) застосовувати необхідне оснащення, яке б забезпечило бездоганну підготовку студентів, необхідну для їх наукового та професійного росту;

в) брати активну участь у підвищенні рівня освіти, у задоволенні зростаючих потреб освіти;

г) брати участь у вирішенні нагальних педагогічних проблем [3, с. 76]».

Підготовка фахівців на педагогічних відділеннях початкової освіти, як і на будь-якому іншому відділенні університету, мала три рівні.

Термін навчання для отримання диплома (Πτυχίο) першого рівня, який відповідав європейському освітньо-кваліфікаційному рівню бакалавра, складав чотири роки. Дипломи бакалаврів у більшості країн, у тому числі і в Греції, за змістом є академічними і професійними кваліфікаціями, тобто дають змогу працевлаштування.

Випускникам, що виявили здібності до навчальної та науково-дослідної діяльності, надавалась можливість продовжити навчання терміном від одного до двох з половиною років залежно від обраної спеціалізації, захистити післядипломну роботу і отримати спеціалізований диплом післяуніверситетської освіти другого рівня (Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης), який відповідав європейському освітньо-кваліфікаційному рівню магістра. З кінця ХХ століття кожне педагогічне відділення початкової освіти Греції надавало можливість післядипломного навчання в магістратурі та докторантурі. Наприклад, на педагогічному відділенні Афінського університету здійснювалась підготовка магістрів за такими спеціальностями: «Спеціальне виховання, логопедія», «Прикладна педагогіка (дидактика, навчальні програми, освіта дорослих, безперервна освіта)», «Порівняльна педагогіка», «Математика в освіті (історична та філософська основа, методика викладання математики)», «Інформатика в освіті», «Природничі науки в освіті», «Методика викладання мови, література, театр і осві-

та» [3, с. 77]. Випускники магістратури, на відміну від бакалаврів, мали можливість працевлаштування у вищі навчальні заклади.

Третій рівень – докторантура. Навчання, як правило, тривало від одного до двох років і завершувалось захистом докторської дисертації і присудженням диплома доктора наук (Διδακτορικό Δίπλωμα). Доктор наук за певних умов міг отримати найвищу посаду – посаду професора тієї чи іншої наукової галузі.

Педагогічні відділення з 1984-1985 навчального року почали працювати за тим самим режимом, що й інші відділення університетів. Так, навчальний рік починався першого вересня і закінчувався 31 серпня наступного року. Навчальний рік поділявся на два семестри. Кожний семестр включав щонайменше тринадцять повних тижнів, що відводились на викладання, стільки ж тижнів (13) присвячувалося екзаменаційній сесії. Виділялись три екзаменаційні періоди: січень-лютий, червень і вересень. У вересні, як правило, перескладали іспити невстигаючі студенти. Форма проведення і оцінювання іспиту з кожної дисципліни визначалася викладачем, який повинен був організувати на власний вибір письмовий чи усний екзамен або випробування у лабораторних умовах. Оцінювання знань студентів відбувалося за десятибальною шкалою і позитивними вважалися бали від п'яти до десяти включно: 8,5-10 – «відмінно», 8,4-6,5 – «дуже добре», 6,4-5 – «добре». Якщо студент не складав щонайменше чотири рази будь-який предмет, то Загальні Збори відділення мали право після відповідної заяви студента сформувати екзаменаційну комісію з трьох членів викладацького складу, де повинен бути обов'язково присутнім і екзаменатор.

Внутрішня структура новостворених педагогічних відділень початкової освіти цілком і повністю відповідала структурі університетів, до яких вони були приєднані. З дев'яти відділень, які функціонували на території Греції, станом на 2000-2001 навчальний рік п'ять були поділеними на кафедри (Афінське, Салонікське, Патрське, педагогічні відділення Александрополя та Ретимнона). Інші чотири (педагогічні відділення Яніни, Родосу, Волоса і Флорини) не мали розподілу на кафедри через недостатнє укомплектування професорсько-викладацьким складом. Основною вимогою для вступу у вищий навчальний заклад є наявність атестата про середню освіту. Для вступу абітурієнти складають загальний вступний іспит з 9-ти предметів. Іспити проводяться у два етапи: письмові іспити і усні (30 % і 70 % відповідно).

Основними напрямом реформ у системі освіти Грецької Республіки сьогодні є модернізація та якісне вдосконалення освітньої системи із метою в подальшому подолати кризу і усунути недоліки у сфері освіти та підготовка освітньої системи щодо відповідності сучасними вимогам і викликам ХХ століття.

Висновки. Підсумовуючи сказане, можна стверджувати, що система вищої педагогічної освіти Греції має потребу у заснуванні принципово но-

вих університетів, причому нових не за датою створення, а за організацією роботи, засобами навчання, нарешті, з новими спеціальностями. Сьогодні всі вищі навчальні заклади Греції створені за принципом найстарішого – Афінівського університету, а тому і вся університетська система країни розгортається навколо трьох класичних факультетів: філософського, юридичного і фізико-математичного.

Вступ Греції до Євросоюзу та приєднання до Болонського процесу, необхідність подолання сучасної економічної кризи, підвищення темпів зростання економіки, багата культура, тісні взаємини з іншими країнами – все це призводить до необхідності відкриття нових факультетів і започаткування нових спеціальностей, до необхідності реформування системи вищої освіти в країні, подальшого зростання з «класичного» рівня на більш високий і сучасний.

Провідна роль університету була історично обумовлена у системі освіти України і Греції. Перетворюючи в університетські комплекси і науково-дослідні центри, університети будуть функціонувати як інститути, що вирішують проблеми наукових досліджень, обслуговування суспільства, підготовки фахівців високого класу, формування інтелектуальної еліти країни.

Література

1. Глузман О. В. Університетська педагогічна освіта: Досвід системного дослідження. – К.: Просвіта, 1997. – 312 с.
2. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; гол. ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
3. Короткова Ю. М. Професійна підготовка вчителя початкових класів у сучасній Греції: дис. на здобуття наук. ступеня кандидата пед. наук, спец. 13. 00. 01 – загальна педагогіка та історія педагогіки / Ю. М. Корткова. – Х., 2008 – 192 с.
4. Пуховська Л. П. Професійна підготовка вчителів у Західній Європі в кінці ХХ століття: дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук; спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Л. П. Пуховська. – К., 1998. – 441 с.
5. Ελλάδα: Ιστορία και πολιτισμός. Δέκατος τόμος. Δεύτερο μέρος. – Αθήνα: Μαλλιάρης – Παιδεία. – 1999.
6. Νόμος 2083/1992 «Εκσυγχρονισμός της Ανώτατης Εκπαίδευσης» // Σ. Μπουζάκης. Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση στην Ελλάδα (1836-2005): Τεκμήρια Ιστορίας. – Αθήνα: GUTENBERG, 2005. – Τ. Β: (1926-2005). – Σ. 711–768.

Стаття надійшла до редакції 10.11.2010 р.

УДК 378.147

Бугрій А. С.

Криворізький державний педагогічний університет

САМОСТІЙНА РОБОТА ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

У статті розкриваються теоретичні основи самостійної роботи, її роль в активізації навчальної діяльності студентів.

Ключові слова: навчальна діяльність, самостійна робота, засіб, модель.